

DE LAATSTE AVOCARDO

Marc Terreur

Fictie

Niveau

Fictie

Niveau

Korte inhoud

De dove Marga en haar vader brengen een weekend door bij opa en tante. Op de terugweg maken ze een tussenstop in de buurt van een bos, waar een laatste eenzame menselijke boom smeekt om water. Dit zet Marga aan het denken en ze smeedt een gewaagd plan.

Centrale thema's

duurzaamheid

ecologie

Het hoofdpersonage verloor haar moeder aan de maffia en haar vader worstelt met een depressie. De tekst belicht thematieken als de maffia, verlies en migratie, wat gevoelige onderwerpen kunnen zijn, vooral in een (OKAN) klas.

Concepten

ecologie, duurzaamheid, doofheid

Woordenschat

vuurwerk, avocado, dam, uitgedroogde grond, voortplanting, overleven

Noodzakelijke voorkennis

Tekstkenmerken

chronologisch verhaal
hoofdzakelijk enkelvoudige zinnen
figuurlijk taalgebruik is beperkt
diverse onderwerpen komen aan bod
(ecologie, verlies, maffia, doofheid)

Ontwikkelingsdoelen

- De leerlingen kunnen op beschrijvend niveau relevante informatie uit mondelinge en schriftelijke teksten verwerken: globaal begrijpen waarover het gaat, de hoofdgedachte achterhalen, de gedachtegang volgen en relevante informatie selecteren.
- De leerlingen kunnen op beschrijvend niveau relevante informatie mondeling uitwisselen: informatie geven en vragen, spontane reacties geven.
- De leerlingen kunnen op beoordelend niveau relevante informatie uit mondelinge en schriftelijke teksten kritisch verwerken.
- De leerlingen kunnen op beoordelend niveau hun meningen en gevoelens met betrekking tot hun dagelijkse leven en leefwereld, mondeling en schriftelijk formuleren.

Lesdoelen

- De leerlingen interpreteren een citaat en construeren hier een eigen verhaal bij (onder begeleiding en met sturing van de leerkracht).
- De leerlingen doen aan voorspellend lezen naar aanleiding van illustraties, gesproken of geschreven tekst.
- De leerlingen vatten het besproken verhaal mondeling samen aan de hand van topische vragen.
- De leerlingen structureren letterlijke tekstfragmenten uit de tekst volgens chronologie.
- De leerlingen herkennen verschillen in communicatievormen en gaan hierover met elkaar in interactie.
- De leerlingen leiden uit de tekst persoonskenmerken en betekenis van woorden af.
- De leerlingen reconstrueren de hoofdgebeurtenis van het verhaal schriftelijk in een eigen krantenartikel.

DE LAATSTE AVOCARDO

Voor het lezen

Verloop - opties

1. Vertel de leerlingen dat ze onderzoeksjournalist zullen zijn en een verhaal zullen lezen waarin van alles gaande is: maffiapraktijken, verdwijningen, ontploffingen, mysterieuze ontdekkingen, Vertel de leerlingen dat zij moeten uitpluizen wat er gebeurde, waar, hoe en door wie (de dader). Vertel dat ze uiteindelijk een serie artikels zullen schrijven.
2. Vraag hen daarom om voortdurend aandachtig te lezen, te luisteren en te observeren. Er gebeurt immers veel in het verhaal: mensen verdwijnen, stukken grond worden achtergelaten (spookdorp), ...
3. Projecteer vervolgens afbeeldingen van noodzakelijke woordenschat en stel hierover gerichte vragen. Deze afbeeldingen vind je makkelijk in een gratis databank.
4. Zorg dat de leerlingen de geprojecteerde woorden/uitdrukkingen ('avocadoboom', 'dam' e.a. uit noodzakelijke voorkennis) in het Nederlands begrijpen.
5. Toon hen vervolgens als introductie de titel van een zogenaamd krantenartikel (bijlage 1).
6. Vraag hen te raden waarover deze tekst zou gaan.
7. Houd vervolgens een kort gesprek over het belang van water voor de natuur en tracht zo bijkomende relevante voorkennis te activeren.

Voorbeeldvragen

- *Welke vrucht is dit?*
- *Waar groeit deze vrucht?*
- *Hoe kunnen mensen/dieren/planten communiceren?*
- *Waarom trekken mensen weg uit hun huis?*
- *Wat doet een dam?*

Tips: interactie ondersteunen

Modelleer onvolledige of onduidelijke antwoorden van de leerlingen. Ga steeds na of dit overeenkomt met wat ze wilden vertellen.

Woordenschat

vuurwerk
avocado
dam
uitgedroogde grond
voortplanting
overleven

Materiaal

- afbeeldingen in PPT
- beamer/projector
- kopies van krantenartikel bijlage 1

DE LAATSTE AVOCARDO

Tijdens het lezen

Lesfase 1

Instructie en verloop

1. Lees het eerste deel van de tekst (1-4) meermaals voor. Laat intussen de leerlingen de belangrijkste kenmerken zoals leeftijd, beroep, ... van enkele personages in kernwoorden noteren op post-its (een kleur per personage). Ga na of dit inhoudelijk klopt. Ondersteun de leerlingen door middel van specifieke vragen.
2. Laat de post-its plakken op een zogenaamde onderzoeksmuur.
3. Laat de leerlingen ook een foto maken van de onderzoeksmuur.

Voorbeeldvragen

- *Wie is Marga?*
- *Waar woont ze? In een stad of in een dorp? In welk land? Waarom denk je dat?*
- *Hoe voelt de papa van Marga zich? Waarom denk je dat? Welk werk doet de papa van Marga?*
- *Wat doet de opa van Marga? Waar is mama?*

Tips

Laat de post-its hangen en vul eventuele nieuwe persoonskenmerken of personages doorheen het verhaal (latere tekstdelen) verder aan. (Marga praat vlot en veel – haar moeder was journaliste ...)

Laat leerlingen de betekenissen van bepaalde woorden zoeken in de tekst 'Cl', 'truck', 'gemeen', ...

Tekstfragment

Mijn familie: deel 1 >< 4

Woordenschat

leeftijd
woonplaats
beroep
specifieke kenmerken

Materiaal

- Bord/raam als onderzoeksmuur (persoon/naam + leeftijd + beroep + kenmerk + nationaliteit)
- eventueel een smartphone
- 6 kleuren van post-its

DE LAATSTE AVOCARDO

Instructie en verloop

1. Projecteer een foto van een 'lucifer' en vervolgens een foto van vuurwerk op oudejaarsnacht.
2. Projecteer nu een citaat uit de tekst: *'Een truck vol vuurwerk en een lucifer. Meer heb je niet nodig.'* Zet tevens spannende muziek op.
3. Vertel de leerlingen dat het een citaat uit de tekst is. Verklaar het woord citaat en vraag hen wat ze uit dit citaat kunnen afleiden over het verhaal.
4. Stel net zoals bij een onderzoek, gerichte denkstimulerende vragen. Wie zegt dit? Wanneer? Waarom denk je dit?
5. Laat de leerlingen voorspellen wie deze zin uitspreekt en hoe het verhaal mogelijk kan lopen. Laat hen persoonlijke notities nemen en het citaat noteren op een werkblad.
6. Lees interactief het tweede deel van de tekst (5 – 7).
7. Vertel de leerlingen opnieuw dat er verder in het verhaal een misdrijf zal plaatsvinden en vraag wat er volgens hen zal gebeuren en wie de dader zal zijn en wat het motief zou zijn.
8. Vraag hen daarna om in kernwoorden persoonlijke bevindingen/voorspellingen neer te schrijven. (Wat? Wie? Waarom? Hoe?)

Voorbeeldvragen

- *Wanneer gaat Marga naar haar tante?*
- *Waar woont de tante?*
- *Wie is aanwezig bij tante?*
- *Waar zijn de avocadobomen?*
- *Wat heeft een avocadoboom nodig om te groeien?*
- *Waarom trokken mensen weg uit het dorp?*

Tips

In de tekst zitten woorden waarvan de betekenis vindbaar is in de tekst zoals 'wielen', 'spookdorp', 'CI'. Laat de leerlingen de betekenis van deze woorden achterhalen uit de context (truck > auto > motor > wielen).

Tekstfragment

Avocado's: deel 5 >< 7

Woordenschat

lucifer
vuurwerk
droog
bodem
loon

Materiaal

- Bijlage 2: foto lucifer en foto vuurwerk

DE LAATSTE AVOCARDO

Instructie en verloop

1. Vertel de leerlingen dat er nieuwe info is die wel heel vreemd is. Er is namelijk sprake van een soort mensboom, en zij gaan als journalist alles uitzoeken.
2. Vraag de leerlingen naar ervaringen met bomen in hun thuisland. Wat is de waarde van bomen in hun thuisland? (schaduw – voeding – inkomsten, ...) Welke fruitbomen zijn er in hun thuisland? Communiceren bomen? Praten ze met bomen?
3. Toon en bespreek het artikel van journalist Katia Colina. Zij deed onderzoek in Zuid-Amerika en spotte een mens-boom (bijlage 3) (Indien bepaalde leerlingen als journalist erom vragen: momenteel is Katia Colina op retraite in Costa Rica om opnieuw verbinding te zoeken met de natuur. Zij is onbereikbaar voor commentaar.)
4. Vertel de leerlingen dat ook Marga in de tekst een avocado-boom vermenselijkt. Lees daarop het verhaal (8 – 9) tweemaal expressief voor. **Lees weliswaar de zin 'Zo hoort het toch te gaan. Als er water is.' nog niet.** Geef hieruitvolgende tekstfragmenten in strookjes (bijlage 4). Laat de leerlingen deze ordenen.
5. Lees opnieuw de tekst en laat de leerlingen in stilte hun ordening indien nodig corrigeren. Laat ze vervolgens in duo's de vergelijkingen tussen mens en boom noteren in een tabel.
6. Bespreek klassikaal de opdracht.

Voorbeeldvragen

- *Hoe kan Marga praten met de Avocado-boom?*
- *Wat gaat er mis met de boom?*
- *Hoe praat Marga met haar vader?*
- *Marga vergelijkt de boom met een mens. Duid enkele voorbeelden aan!*

Tips

Plant een avocado in de klas.

Zie: <https://www.youtube.com/watch?v=ih2gV2l7ftM>

Tekstfragment

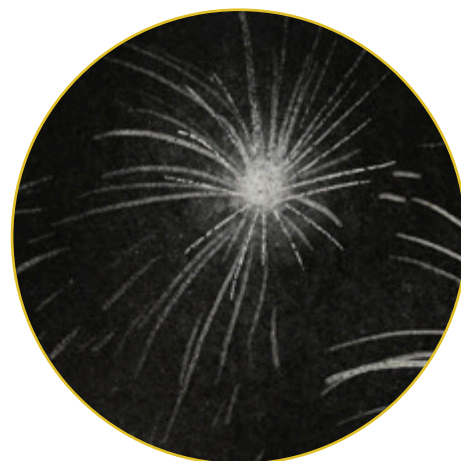
Ricardo: deel 8 >< 9

Woordenschat

wortels
vrucht
tak
voortplanten
groeien
buigen
pit
hangen
uitdrogen
buigen
zuigen
redden
overleven

Materiaal

- bijlage 3
- bijlage 4

Instructie en verloop

1. 'Zo hoort het toch te gaan. Als er water is.' Schrijf dit citaat op het bord of projecteer het. Deze zin komt uit het verhaal (einde 9).
2. Verklaar de zinsconstructie.
3. Laat de leerlingen de zin ook noteren in hun verslag.
4. Vraag aan de leerlingen wie dit kan zeggen. Onderstreep en accentueer het woord 'als'.
5. Vraag hen te noteren wat er zal gebeuren en door wie. Blijven ze bij hun verdachte? Passen ze hun strategie aan? Ze kunnen ook eerst in duo's overleggen.
6. Maar wie vertrouwen ze?
7. Noteer nieuwe relevante kernwoorden en huidige pistes van de leerlingen eventueel op het bord.
8. Bestudeer samen de onderzoeksmuur en vul deze indien nodig aan met personages/persoonskenmerken.
9. De leugendetector: kies in de klas drie leerlingen die de tante, opa en papa spelen. Laat elke leerling als onderzoeksjournalist vervolgens 1 minuut open vragen gerelateerd aan het verhaal stellen aan de opa van Marga, papa of tante. De mama van Marga was namelijk journalist. Een regel: het is verboden voor de opa van Marga, papa of tante om te antwoorden met ja of nee. (Leerlingen moeten open vragen stellen.)
10. Laat de leerlingen nu hun hypothese over het misdrijf naar voor brengen. Eindig uiteindelijk zoals in De Mol.
11. Maak vooraf een powerpoint. Slide 1 NAAM, slide 2 VINGERAFDRUK in groen/rood. Typ achtereenvolgens de namen Opa, Papa, Tante, Mama Marga. Telkens verschijnt meteen na de naam de typische groene vingerafdruk. Wat in dit geval betekent 'onschuldig'. Typ tot slot 'Marga'. Het scherm wordt rood.
12. Projecteer daarop een politiefoto van 'Marga' (kies een typische mug shot).
13. Lees de tekst (10 – 17) nu voor. Laat de leerlingen intussen kernwoorden of zinnen uit het voorgelezen deel noteren. Lees het deel een tweede maal voor. Laat hen opnieuw zinnen/woorden neerschrijven. Geef hen vervolgens de tijd om hun schrijfsels te vergelijken met een medestudent. Laat de leerlingen vervolgens het verhaal zo nauwgezet mogelijk in duo's reconstrueren en navertellen. Ondersteun waar nodig.

Voorbeeldvragen

- *Wat gaat Marga doen?*
- *Hoe kan het dat niemand haar betrapt?*

Tips

Reflecteer met de leerlingen. Ga verder in het thema onderzoeksjournalistiek: Is Marga schuldig? Gaat ze vrijuit voor haar misdaad? Willen de onderzoeksjournalisten (leerlingen) dit wel publiceren, want dat is heel nadelig voor Marga.

Tekstfragment

deel 4
het plan: 10 <> 17

Woordenschat

als
bewijs
ontploffend

DE LAATSTE AVOCARDO

Instructie en verloop

1. Projecteer deze zin: 'En soms, heel soms, omarmt hij de bomen en vertelt ze over mama.'
2. Vraag de leerlingen wie de bomen omarmt? Is dit Marga? Opa? Hoe weet je dit?
3. Lees daarop interactief het slot (18 – 19). Kijk nu naar de titel 'De laatste Avocado'. Laat de leerlingen deze titel verklaren.
4. Laat de leerlingen daarna aan de hand van hun notities een kort krantenartikel schrijven. De titel is 'Dam ontploft – dader blijft (on)bekend'
5. Laat de leerlingen beslissen: dader bekend of onbekend. Welke titel verkiezen zij?
6. Laat leerlingen daarom eerst een stelling innemen: Avocado redden, een goed idee?

Voorbeeldvragen

- Wie is Rikki?
- Waar is Rikki?
- Wie is de laatste Avocado?
- Waar was je rond het tijdstip van de explosie?
- Wie kan dit alibi bevestigen?

Tips

- Vertel de leerlingen dat ze nu veel informatie verzameld hebben over maffiapraktijken, bedreigde natuur, revolte tegen de maffiapraktijken die de natuur bedreigen, ... maar wat is hun mening hierover na dit verhaal?
- Laat de leerlingen in duo's drie onwaar/waar stellingen bedenken over het beschermen van de natuur. Ze mogen hiervoor het internet benutten of putten uit eigen ervaringen. Toon eventueel vooraf acties/foto's van Gaia, Greenpeace, ... Laat eventueel regulier samenwerken met OKAN voor het opstellen van deze stellingen.
- Geef ook een duidelijk voorbeeld: je mag een misdrijf plegen om de natuur te beschermen.
- Bespreek alle stellingen klassikaal.

Tekst-fragment

deel 5
Rikki: deel 18 >< 19

Woordenschat

alibi
dader

Materiaal

- Netbook
- internet

De leerlingen praten met elkaar over verschillen in communicatievormen. De leerlingen stimuleren om verder en kritisch na te denken

Instructie en verloop

1. Herhaal kort wie Marga is, wat haar drijft. Marga wil voor haar mama opkomen, ze houdt van de natuur en haar familie, ze is doof en kan op andere manieren communiceren zoals liplezen en heeft een soort gevoeligheid om met planten te communiceren. (Ook journalistiek is een vorm van communicatie.) Houd nu een kort gesprek over doof zijn, om zo relevante begrippen te activeren.
2. In de tekst staat dat Marga perfect kan liplezen. Is dat mogelijk? Waarom (niet)?
3. Laat de leerlingen een volgende liplees oefening doen
 - Leerling 1 leest hardop een hoogfrequent woord uit de tekst.
 - Leerling 2 draagt een headset, luistert naar 'luide' muziek en tracht desalniettemin het woord te achterhalen.

Zie: <https://www.youtube.com/watch?v=y2Au6hgjocM&t=147s> (liplezen)

Materiaal

- headset
- muziek
- internet
- relevante woordenlijst uit tekst

DE LAATSTE AVOCARDO

Materialen

- Bijlage 1: krantenartikel 1 januari 2024 – voor het lezen punt 5
- Bijlage 2: foto lucifer en foto vuurwerk
- Bijlage 3: krantenartikel van journalist Katia Colina
- Bijlage 4: tekststrookjes lesfase 4
- Bijlage 5: Illustratie bij het verhaal

Materialen zelf te voorzien:

- netbook
- internet
- headset
- muziek
- relevante woordenlijst uit tekst
- afbeeldingen van woordenschat
- 6 kleuren van post-its

Extra lessuggesties

- Mogelijke oefeningen op microniveau: in de tekst staan werkwoorden in O.T.T en V.V.T. Selecteer vooraf frequente en relevante werkwoorden. Laat sterkere leerlingen deze werkwoorden omcirkelen in de tekst. Vraag hen vervolgens om deze in een tabel O.T.T of V.V.T te zetten en hierbij de infinitief te noteren. Wijs op het gebruik van homoniemen in de tekst ('plas', 'meer').
Maak extra opdrachten met woorden als 'behalve', 'als'.
- Creatieve opdrachten:
 - Maak een avocado masker: https://www.youtube.com/watch?v=nZTQ7JRQ_jM
 - Maak samen een guacamole aan de hand van een recept.
Bij beide opdrachten kan je de gebiedende wijs aanhalen en nieuwe relevante (werk)woorden bespreken.
- Uitstappen e.a.
 - Bestudeer samen met de (reguliere) klas Landschapskunst. Toon voorbeelden van James Turrell en Richard Long.
 - Bezoek het spookdorp Doel.
 - Kijk naar en bespreek De Lorax van dr Seus. (trailer: https://www.youtube.com/watch?v=GdxPVIWc_n8)

AVOCADO IS GEZOND MAAR NIET DUURZAAM

Mexico 1 januari 2024
Journalist Roxan Péron

Avocado is gezond en hip maar niet zo duurzaam. De avocadobomen vragen om veel water. Dit zorgt vaak voor watertekort en schaadt de natuur.

De avocadoboeren in Chili, Peru en Mexico werken bovendien hard voor weinig loon. Bewust consumeren is dus de boodschap.

DE LAATSTE AVOCARDO

Bijlage 2

DE LAATSTE AVOCARDO

Bijlage 2

GESPOT: MENS-BOOM?

Journalist Katia Colina

Sommige mensen zeggen dat bomen praten.
Ze doen dat met draadjes onder de grond.
Onzin, zeggen anderen. Een boom is geen mens.
Maar nu is een mensboom gezien. De boom beweegt.
Hij lijkt ook te praten maar je hoort het niet. Het zou
gaan om 'De Avocado'.

DE LAATSTE AVOCARDO

Bijlage 4

Niet veel later boren die zich als wortels in de grond.

Zijn pit naar buiten persen en sterven.

De tak waaraan hij hangt, buigt door zijn gewicht.

Tot de harige draden eindelijk de grond raken.

Nu zou hij zich vol met water moeten zuigen.

Steeds verder buigt de tak.

Dan zijn wortels verplaatsen.

Een Avocado blijft groeien.

DE LAATSTE AVOCARDO

Bijlage 5

